

радигми; координацію навчальних планів і програм, а також їх узгодження із суміжними кафедрами і факультетами, враховуючи модульну систему й особливості спеціалізації студентів різних факультетів; організацію теоретичних і науково-практичних семінарів із проблем науково-методичної роботи в сучасних умовах, упровадження нових методик проведення лекційних і семінарських занять; створення для професорсько-викладацького складу умов, що сприяють реалізації ними власних форм і методів організації науково-методичної роботи та можливості вивчення і впровадження досвіду науково-методичної роботи інших установ вищої освіти, у тому числі закордонних (інформаційна, організаційна підтримка з боку університету викладачів, які беруть участь у міжнародних семінарах, стажуваннях із метою обміну власним досвідом методичної роботи); публікацію наукових результатів роботи з проблем вищої медичної освіти в наукових виданнях.

Список використаної літератури

1. Методическая работа и методическая деятельность преподавателя вуза. [Електронний ресурс] /Логінова С.Л. //Вестник МГОУ. Серия: Педагогика. – 2015. – № 2. – С. 146-152. Режим доступу: <https://www.vestnik-mgou.ru/Articles/Doc/8211>
2. Навчально-методична робота у вищому навчальному закладі /М.А. Довбиш, В.А. Візір, А.О. Губар, І.М. Довбиш // Матеріали XIV Всеукр.наук.-практ. конф. з міжнар.участю, присвяч. 60-річчю ТДМУ ["Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні"] (Тернопіль, 18–19 травня 2017 р.).– Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2017.– Т.1. – С.102-103.
3. Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: навчальний посібник ; за ред. І.Л. Холковської. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. – 144 с.

ОПТИМІЗАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ БАЗОВИХ ЗНАТЬ З ОРТОДОНТІЇ

Куліш Н.В., Дмитренко М.І., Лучко О.В.

Українська медична стоматологічна академія

Розглядаються шляхи оптимізації методології викладання базових знань з ортодонції. Наведено способи формування позитивних комунікативних зв'язків, запропоновано авторські варіанти стендів-тренажерів з ортодонтичними апаратами, видання навчальних посібників у вигляді атласів-альбомів.

Ключові слова: методологія викладання, базові знання з ортодонції.

The article discusses the ways of optimize the methodology of teaching basic knowledge in orthodontics. The authors show the ways of forming positive communicative relationships, for example, using stands of simulators – trainers with orthodontic apparatus, the publication of tutorials in the form of atlases-albums.

Keywords: teaching methodology, basic knowledge of orthodontics.

Змістовна навчальна інформація стає результатом відбору матеріалу, який має засвоїти студент. Вона охоплює основні наукові положення й актуальну поточну інформацію, яка в сучасних умовах наближає зміст навчання до потреб суспільства й особистості [1]. Спеціалізовані концептуальні знання, засвоєні в процесі навчання і професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, стають основою оригінального мислення й інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи лікаря. У цих умовах доцільною виявляється розробка питань формування якісних знань, що складають основу цілісного наукового світогляду, творчості суб'єктів навчання.

Методологія викладання базових знань на кафедрі ортодонції ґрунтується на запровадженні компетентнісного підходу відповідно до стандартів вищої освіти України. Сучасні уявлення про якісні знання передбачають сформованість певних загальних компетенцій: здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу; розуміння предметної галузі й розуміння; здатність застосовувати знання в практичній діяльності; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до пошуку, опрацювання й аналізу інформації з різних джерел; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність бути критичним і самокритичним; здатність працювати в команді, здатність спілкуватися державною мовою усно і письмово; здатність спілкуватися англійською мовою ("Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузь знань 22 Охорона здоров'я, спеціальність 221 Стоматологія від 24.06.2019 р. №879). Спеціальні (фахові) компетенції професійної діяльності передбачають спроможність збирати медичну інформацію про ортодонтичного пацієнта й аналізувати клінічні дані; інтерпретувати результати додаткових досліджень; визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз; планувати і проводити ортодонтичні заходи з профілактики зубощелепних аномалій (ЗЩА); визначати підходи, план, види і принципи лікування ортодонтичної патології; визначати тактику ведення пацієнтів із ЗЩА; виконувати стоматологічні маніпуляції.

Прагнення до саморозвитку і самоосвіти, творча ініціатива, наполегливість притаманні тільки тим студентам, в яких достатньо розвинені пізнавальні інтереси [2]. Вимога наявності нових компетенцій студентів зумовлена зростанням ролі інформації в сучасному суспільстві. Ці компетенції охоплюють уміння застосовувати інформаційні технології в практичній діяльності, відшукувати, критично осмислювати, опрацювати і використовувати різноманітну інформацію. Вони виявляють себе через зміну характеру і способів опанування медичних і стоматологічних маніпуляцій [3].

В умовах постійно зростаючого обсягу інформації кафедра ортодонції намагається забезпечити студентів цілісними знаннями, що відбивають сучасний науковий рівень, навчити використовувати інтерактивні технології для вдосконалення своєї практичної діяльності й орієнтації у світовому просторі.

Так, для оптимізації навчального процесу на кафедрі ортодонції створено стенд-тренажер з ортодонтичними апаратами, який використовується викладачем для перевірки початкового і підсумкового рівня знань студентів із теми «Апаратурний метод лікування». За допомогою запропонованого способу унаочнюється механізм перевірки рівня знань, підвищується ефективність об'єктивізації при визначенні рівня знань, що досягається за рахунок візуалізації процесу «запитання-відповідь» із додатковим використанням електрифікованого тренажера в режимі клі-

нічної ситуації. Основні функції контролю й оцінювання навчальних досягнень студентів за методикою використання тренажера такі: мотиваційна, діагностувальна, коригувальна, прогностична, навчально-перевірвальна, розвивальна, виховна. Діагностувальна функція контролю дає змогу викладачу виявити прогалини і помилки в знаннях і вміннях студентів відповідно до поставлених цілей, з'ясувати причини їх виникнення і відповідно коригувати навчально-пізнавальну діяльність і способи управління нею. Візуально представлений навчальний матеріал має забезпечити систематизацію наявних у студентах знань, здійснення можливостей для аналізу і синтезу, класифікації й узагальнення навчального матеріалу, створення проблемних ситуацій і умов їх вирішення, що важливо для процесу формування практичних умінь і навичок.

Другим шляхом здобуття якісних знань на кафедрі ортодонції є організація роботи студентського наукового товариства (СНТ), яка сприяє поширенню комунікативних зв'язків, оскільки студенти мають можливість налагодити зв'язки з науковими об'єднаннями інших вишів. Це можливість виступів із доповідями на студентських конференціях у різних ЗВО, обмін інформацією зі студентами інших наукових шкіл, вивчення їхнього досвіду з організації науково-дослідної роботи з метою реалізації спільних проектів і впровадження нових форм та методів роботи СНТ. Традиційно студенти беруть участь у щорічній міжнародній науково-практичній конференції молодих ортодонтів (м. Київ), присвяченій Міжнародному дню ортодонта.

Велике значення в процесі навчання має самостійна робота студента. Мета і завдання цього виду навчальної роботи – самостійне вивчення окремих блоків програми, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення і практичне застосування знань із навчального курсу. Під час самостійної роботи студенти керуються свідомими внутрішніми мотивами особистісного розвитку і формування, перебирають на себе відповідальність за свій професіоналізм, підвищують ініціативність, власний творчий розвиток, прагнуть до професійних висот.

Аби посилити позитивний вплив на підвищення рівня дієвості та міцності ортодонтичних знань студентів, колективом кафедри розробляються нові навчальні матеріали. Перші теми, які опановують студенти III курсу, присвячені нормальному розвитку і функціонуванню зубощелепної системи людини. Ці знання є найважливішим базисом, вкрай необхідним для роботи лікарям, незалежно від фаху. Ортодонція – це складна і багатогранна наука, що вивчає етіологію, патогенез, діагностику, лікування і профілактику гнатичних і дентоальвеолярних ЗЩА, які в більшості випадків супроводжуються чи формуються внаслідок порушення функцій зубощелепної системи. Педагоги кафедри ортодонції широко використовують сучасні форми і методи навчання, що дає можливість підвищити якість освіти. З цієї метою викладачами було розроблено навчальні посібники-атласи «Базовий курс ортодонції», «Телерентгенографія голови» і посібник, в якому в доступній формі викладено алгоритм написання історії хвороби. Використання навчальних посібників-альбомів, добре ілюстрованих і адаптованих до рівня студентів, дозволяє підготувати їх до подальшої ефективної професійної діяльності, побудованої на фундаментальних базових знаннях, що забезпечить формування спеціаліста лікаря-ортодонта. Атлас-альбом для самопідготовки студентів до заняття з теми «Телерентгенографія голови» дозволяє використовувати його як навчальний посібник у підготовці до засвоєння найбільш складного матеріалу з дисципліни «Ортодонція» – телерентгенограм голови. Альбом також допомагає активізувати й об'єктивізувати самостійну роботу студентів у підготовці до практичних занять. В атласі передбачені розділи контролю засвоєння знань студентами за рахунок відповіді на ситуаційні завдання, моделювання й окреслювання певних площин, кутів і точок на представлених схемах телерентгенограм.

Проте обсяг засвоєної змістовної навчальної інформації не є головним критерієм визначення рівня досягнень студентів у навчанні, і такі знання ще не можна вважати якісними. Повноцінні знання студентів можуть сформуватися лише внаслідок опанування практичних навичок, наприклад: вивчення контрольно-діагностичних моделей щелеп, вивчення функцій дихання, ковтання, мовлення, жування; інтерпретації променевої діагностики черепа, зубощелепного апарату; визначення симптому Цилінського; визначення конструктивного прикусу; визначення ознак ортогнатичного прикусу; визначення ознак патологічних видів прикусів; корекції й активації знімних ортодонтичних апаратів; отримання анатомічних і функціональних відбитків різним відбитковим матеріалом; виготовлення моделей щелеп; фіксація ортодонтичного кільця, коронки.

З огляду на вищезазначене можна стверджувати, що студенти оволодівають якісними знаннями з ортодонції лише тоді, коли вони не тільки засвоїли певний обсяг змістовної навчальної інформації, а в них сформована цілісна сукупність системних характеристик, які описують результат засвоєння знань, пізнавальні інтереси і світоглядні позиції. Рациональне застосування різних методів і організаційних форм навчання дає змогу здійснити диференціацію й індивідуальний підхід до студентів залежно від їхньої мотивації та рівня навчальних можливостей.

Список використаної літератури

1. Смаглюк Л. В. Організація індивідуально-дослідницької самостійної роботи студентів під час написання історії хвороби ортодонтичного пацієнта – компетентнісний підхід в якості підготовки спеціалістів / Л. В. Смаглюк, Н. В. Куліш, А. Є. Карасюнок [та ін.] // Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів : навч.-наук. конф. з міжнар. участю, 23 бер. 2017 р. : матеріали конф. – Полтава, 2017. – С. 153–154.
2. Смаглюк Л. В. Підвищення якості освіти через оволодіння спеціальними фаховими компетентностями / Л. В. Смаглюк, М. В. Трофименко, Г. В. Воронкова [та ін.] // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих навчальних закладах: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Полтава, 22 березня 2018. – С. 220-222.
3. Смаглюк Л.В. Студентське наукове товариство – шлях до оптимізації та удосконалення знань та навиків студентів з інноваційних технологій по дисципліні «ортодонція» // Л.В.Смаглюк, Н.В.Куліш, А.Є.Карасюнок, М.В.Трофименко, Г.Л.Фетісова: матеріали навчально-методичної конференції «Інноваційні технології у вищій медичній освіті. Полтава, ВДНЗУ «УМСА» // Проблеми екології та медицини. – 2012. –Т.16,№1-2. – С.40.